

šesťstostranový zborník zachytávajúci ich obsah³ usporiadatelia Fóra každému odovzdali už pri prezentácii) malo fórum pre nás, cudzincov, aj ďalší neopakovateľný význam, a to výstup na najjužnejšiu z piatich hlavných taoistických posvätných hôr, horu Cheng.

Posledným z trojice minuloročných filozofických podujatí, na ktoré som bola pozvaná, sa konalo v dňoch 28. – 29. 12. 2011 vo Sv. Jane pod Skalou⁴ Sympóziium malo názov *Starý Mistr a trvalá udržateľnosť*. Účasť na ňom bola nielen sinologicky, ale aj filozoficky o to prínosnejšia, že sme sa tam stretli s krúžkom českých prírodovedcov, ktorí spolu s českým sinológom Rostislavom Fellnerom už roky sondujú text Lao c'ovho diela jednak z hľadiska etymologického pôvodu jeho jednotlivých čínskych znakov, jednak z hľadiska jeho ekologického významu pre dnešný svet. Všetci sú zároveň členmi českého Centra ekologického výskumu a výchovy vo Sv. Jane pod Skalou, ktoré sa zaoberá modernými environmentalistickými koncepciami záchrany a trvalej udržateľnosti prírodného prostredia. V rámci toho každoročne usporadúvajú sympóziá a vydávajú prírodovedecky i taoisticko-sinologicky rôzne modifikované ročenky periodika *Fragmenta Ioannea Collecta*. Ich snahou je aktivizovať záujem českej verejnosti o rozumné súžitie človeka s prírodou, a tak sa v tom duchu niesli popri špecificky sinologických prednáškach aj všetky filozofické a prírodovedecké príspevky. Môj príspevok mal názov *Lao c'ove metafyzické vízie, zverejnené v knihe Wen c', v komparácii s modernými prírodovedeckými poznatkami o podstate bytia*, a práve prítomnosť českých prírodovedcov mi veľmi pomohla utriediť si a podrobne s nimi prediskutovať mnohé nové prírodovedecké fakty a objavy, zaoberajúce sa podobnými otázkami, týkajúcimi sa podstaty bytia.

Všetky tieto minuloročné skúsenosti ma upevnili v presvedčení, že čoraz serióznejšia spolupráca moderných filozofov nielen s prírodovedcami a ekológmi, ale aj s tradičnými významnými ďalekovýchodných životných filozofií sa dnes už vo svete stáva veľmi aktuálnou témou. Ignorovať toto filozofické smerovanie a eurocentricky neoblomne zotrvávať v hraniciach štúdia výlučne európskej filozofie, ponechávajúc základné svetonázorové otázky len na interpretáciu monoteistických teológov, môže byť až veľmi tragickým zužovaním našich svetonázorových obzorov.

Marina Čarnogurská

SPRÁVA Z KONFERENCIE *LUDSKÁ PRIRODZENOSŤ: ROZUM, VÔĽA, CIT (K 300. VÝROČIU NARODENIA J.-J. ROUSSEAU)*

Slovenské filozofické združenie pri Slovenskej akadémii vied usporiadalo v dňoch 4. – 6. októbra 2012 na Smolenickom zámku pri príležitosti 300. výročia narodenia J.-J. Rousseaua medzinárodnú konferenciu. Konferencia bola spojená s Valným zhromaždením SFZ, na ktorom bol zvolený nový výbor na nasledujúce funkčné obdobie.

³ Pozri: The proceedings of The 2nd International Taoist Forum: *Zun Dao gui De he xie gong sheng* in Hengyang, vydanom vydavateľstvom Zongjiao wenhuachuban shi, Peking 2011, ČĽR.

⁴ Česká prírodná rezervácia mimoriadneho botanického významu.

S príspevkami vystúpilo v rámci štyroch sekcií 43 prednášajúcich, medzi ktorými boli aj vzácní zahraniční hostia.

Ako plenárni prednášatelia vystúpili Hertha Nagl-Docekal (*Institut für Philosophie, Universität Wien*), Ludger Honnefelder (*Rheinische Friedrich-Wilhelms Universität, Bonn*), Cyril Diatka (*Univerzita Konštatína Filozofa, Nitra*), Aleš Havlíček (*Univerzita J E Purkyně, Ústí nad Labem*) a Miroslav Marcelli (*Univerzita Komenského, Bratislava*).

H. Nagl-Docekal v prednáške *Justice, Morality, Love. Re-Reading Rousseau from the Perspective of a Feminist* skúmala na pozadí Rousseauovej filozofie problematiku rodových vzťahov. Svoj príspevok rozdelila do troch častí. V prvej poukázala na základné rozpory v Rousseauovej koncepcii občianstva, v druhej časti si všímala mieru morálnej autority, akú Rousseau prisudzoval ženám, a v tretej časti sa pokúsila odpovedať na otázku, do akej miery môže byť ideál harmónie rozumu a citu v súlade so ženskosťou.

Ludger Honnefelder si v prednáške *Practical Reason and Human Nature: On Aristotle's „Right by Nature“, Aquinas' „Natural Law“ and the Recent Ethical Discussion* všímal spôsoby, akými sa súčasní etici ako Phillipa Footová, Martha Nussbaumová, John McDowell a John Finnis, inšpirovaní Aristotelovou praktickou filozofiou a Tomášovou etikou, pokúšajú uvažovať o ľudskej prirodzenosti bez toho, aby pritom nutne upadali do „naturalizmu“.

Cyril Diatka sa vo svojom príspevku s názvom *J.-J. Rousseau – filozof citu* koncentroval najmä na elementárnu protirečivosť dvoch črt prirodzeného človeka – sebazáchovy a solidarity

Aleš Havlíček predviedol v prednáške *Duše a její smysl u Platóna (V jakém smyslu je duše nesmrteľná?)* excelentný logický rozbor Platónovho zdôvodnenia nesmrteľnosti duše tak, ako ho nachádzame v dialógu *Faidon*, pričom akcentoval nedostatok Platónovej argumentácie.

Miroslav Marcelli v prednáške *Rousseau a idea komunity* upozornil na niekoľko základných motívov Rousseauovej netendenčnej a zároveň nadčasovej filozofie, ktoré si v dobovom kontexte jednoducho nemohli nájsť svoje miesto. Úvahy o prvotných komunitách v „smutných“ Lévi-Straussových inšpiráciách a v Rousseauovom privilegovanom modeli Spartskej obce rozšíril o Durkheimove úvahy o spoločnosti, aby napokon poukázal na niektoré moderné urbánne koncepcie, ktoré ideu komunity pri vytváraní moderného mesta či štátu zo svojho stredu vôbec nevyklúčujú.

Nasledoval program rozdelený podľa jednotlivých sekcií. V rámci prvej sekcie vystúpili s príspevkami koncentrovanými na problém ľudskej prirodzenosti R. Brázda (*Lokální anatomie přirozenosti. K empirickým zkoumáním role racionality a emocionality při morálním rozhodování*), J. Daneš (*Logos a pathos v Euripidově tragédii Prosebnice*), J. Cepko (*Fysis v kynizme*), P. Hutta (*Aristotelova koncepcia človeka ako zoon politikon*), U. Wollner (*Lucretius o ľudskej prirodzenosti*), P. Fraňo (*Rozum a slobodná vôľa v Epiktétovom diele Rozpravy*) a M. Porubjak (*Ľudská prirodzenosť podľa Epiktéta*). Druhá sekcia mapovala Rousseauovu teóriu jazyka (M. Nieć – *Spoleczna geneza języka według J.- J. Rousseau*), aktuálnosť Rousseauovej kritiky vedeckého progresu zbaveného morálneho základu (J. Sivák: *Jean-Jacques stále aktuálny? Vo svetle „Rozpravy“ z r. 1750*) a recepciu Rousseauovej pedagogiky v Poľsku (W. Wójcik: *Dziedzictwo J.- J. Rousseau w polskiej myśli pedagogicznej*). Zaujímavé príspevky zazneli v rámci popoludňajšieho programu: M. Fišerová (*Derrida a Rousseau: väzenie suplementarity*), S. Wagnerová (*Náčrt „antistoického postoja“ v chápaní emócií v prácach Davida Huma a J.-J. Rousseaua*), M. Maglione (*Ľudská prirodzenosť a barbarstvo z pohľadu G. B. Vica*), P. Jemelka (*Člověk, příroda a krajina v rousseauovské inspiraci*) a A. Javorská (*Autorita rozumu a ľudská prirodzenosť v diele J.- J. Rousseaua*). V rámci tretej sekcie opäť rezono-

val problém ľudskej prirodzenosti. Vystúpili v nej B. Szotek (*Recepcja myšli filozofickej J.-J. Rousseau w Polsce*), Z. Plašienková (*Ľudská prirodzenosť v antropologickej koncepcii A. Gehlena*), T. Münz (*Nietzscheho kritika ľudskej prirodzenosti*), M. Spišiaková (*Vzťah ľudskej prirodzenosti a náboženskej viery (J.-J. Rousseau a A. Plantinga)*), J. Zouhar (*Umělecká osobnost a lidská přirozenost*), J. Zozulák (*Prirodzenosť a osoba človeka*). Program štvrtej sekcie uviedol svojím príspevkom P. Volek (*Edita Steinová o slobode v porovnaní s Tomášom Akvinským*), nasledoval G. Grzybek (*Požadania a dramaty ľudskeho žitia – rowážania na podstavie pogľadov Józefa Tischnera*), M. Chabada (*Rousseauovské motívy v názoroch Dunsa Scota na súkromné vlastníctvo a otroctvo*), L. Kulich (*Koniec osvietenstva z pohľadu frankfurtskej školy*), V. Manda (*Hobbesov koncept ľudskej prirodzenosti*) a R. Karul („*Pocit existencie*“ *za hranicami šťastia a strasti. Samotárova piata prechádzka*). Toľko piatkový program.

Sobotňajší program bol rozdelený už len do troch sekcií. V rámci prvej sekcie prezentoval výsledky svojho výskumu M. Vašek (*Možnosti a hranice racionálnej argumentácie. Riešenie P. Abélarda*) a D. Špiner (*Prispieva veda a umenie k očiste mravov?*). V druhej sekcii vystúpili J. Raganová (*Jean-Jacques Rousseau: Problém ľudskej prirodzenosti*), P. Nezník (*Bludisko rozpakov J.-J. Rousseau – rebel, alebo revolucionár*), D. Pichová (*Voltaire a Rousseau: dva pohľady na ľudskú prirodzenosť*), R. Sťahel (*Rousseauov koncept spoločenskej zmluvy ako možný model odpovede na súčasnú krízu globálnej priemyselnej civilizácie?*), M. Szapuová (*Hume ako filozof /anatóm ľudskej prirodzenosti*). Tretia sekcia venovaná stredoveku napokon uzatvorila program týmito prednáškami: R. Nemeč (*Ius naturale ako východisko politického myslenia u V. Ockhama*), A. Blaščíková (*Zdôvodnenie a povaha súkromného vlastníctva u Tomáša Akvinského*).

Organizátori konferencie sa rozhodli, že zborník z konferencie vyjde po novom len v digitalizovanej verzii, zato však prispievateľom ponúkli možnosť rozpracovať svoje výstupy do formátu monografie. Prípadní záujemcovia si budú môcť zborník čoskoro prečítať na webových stránkach SFZ.

Pavol Sucharek

REDAKCIA FILOZOFIE ŽELÁ
VŠETKÝM SVOJIM
PRISPIEVATEĽOM,
ODBERATEĽOM A PRIAZNIVCOM

ŠŤASTNÝ NOVÝ ROK 2013

PLNÝ OSOBNÝCH
A PRACOVNÝCH ÚSPECHOV